

Tuorein koevaihe, alustavia tuloksia

Viimeisen vuoden aikana olen tehnyt lisäkokeita simultaani- ja konsekutiivitulkeille. Alun perin tavoitteenani oli selvittää sitä, mitkä ovat tulkkien muistin rajat. Siinä tavoitteessa kuitenkin epäonnistuin surkeasti: kokeet, joiden alun perin pelkäsin olevan liian vaativia, eivät tätä asiaa pysty vielä tavoittamaan. Kokeneet tulkit ovat todella taitavia ja ovat selviytyneet kokeista mainiosti. Näin ollen minulle jää vain yksi tavoite: selvittää, mitkä ovat konsekutiivi- ja simultaanitulkkien erot muisti- ja toiminnanohjaustoiminnoissa. (Toiminnanohjaus on vähän laveampi termi kuin aiemmin käytössä ollut tarkkaavaisuuden ohjaus.)

Alustavien tulosten mukaan tällaisia eroja näyttäisi myös olevan tarjolla. MUTTA...

Työmuistin päivityskoe (*Keep track*)

Tällä kertaa työmuistin päivityskokeena käytettiin jalostettua versiota edelliskerran kokeista. Perinteinen *keep track* -koe sisältää kaksi toiminnanohjaustoimintoa: muististapalauttamisen (*retrieval*) ja korvaamisen (*substitution*) mutta ei muuntamista (*transformation*). Koko päivitysprosessia voi konkretisoida seuraavalla esimerkillä. Jos ravintolan isäntä kuulee tarjoilijalta, että pöytään 3 onkin nyt tulossa 2 henkeä aiemmin ilmoitettujen 5:n lisäksi, niin mielessään isäntä palauttaa mieleensä kyseisen tilauksen ja tekee muuntamisen ($5+2=7$) ja korvaa aikaisemman 5:n 7:llä. Sitten hän alkaa miettiä, mikä pöytä siinä tapauksessa olisi tälle seurueelle sopivin ja millaisia muutoksia siitä aiheutuu muille pöytävarauksille. Hän siis toistaa päivitysprosessia kaikkine vaiheineen, kunnes asia on hoidettu kuntoon.

Edellinen päivityskoe ei siis oikeastaan mitannutkaan niitä toiminnanohjausprosesseja, jotka ovat tulkkauksessa ihan olennaisia: tulkkihan muuntaa kuulemaansa viestiä koko ajan kääntämällä sitä kohdekielelle. Siksi tuore päivityskoe suunniteltiin niin, että se sisältää myös kääntämisen.

Kokeessa esitetään eri luokkiin kuuluvia sanoja ja tehtävänä on seurata pyydettyihin luokkiin kuuluvia sanoja ja päivittää niitä, kun uusi samaan luokkaan kuuluva sana esitetään. Kun sanasarja on päättynyt, koehenkilön tulee palauttaa ääneen pyydettyjen luokkien viimeiset sanat. Tämä vaihe on siis tuttu niille, jotka jo edelliskerralla osallistuivat päivityskokeeseen. Tämän lisäksi tällä kertaa mukana on toinenkin tehtävä. Siinä tavoitteena on sekä kääntää mielessään kaikki sanat kohdekielelle sitä mukaa kuin ne kuullaan että samanaikaisesti päivittää pyydettyjen luokkien sanoja. Lopuksi, sanasarjan päätyttyä kunkin pyydetyn luokan viimeiset sanat palautetaan suullisesti kohdekielelle käännettynä. Koska eri luokkiin saattaa sisältyä sanoja, jotka eivät ole tulkeille ennestään tuttuja, kokeeseen lisättiin myös etukäteisvalmistautumisvaihe, joka etäisesti vastaa tulkkaustoimeksiintoon valmistautumista.

Toistaiseksi analyysi on tehty 27 tulkin tuloksista. Heidät jaettiin konsekutiiveihin ja simultaaneihin itseilmoitettujen työtuntien määrän mukaan. Alustavien tulosten mukaan ryhmien välillä ei ole eroja, kun kyse on pelkästä päivitystehtävästä. Mikä sinänsä on ymmärrettävää: myös konsekutiivitulkit päivittävät työmuistin sisältöä sitä mukaa kuin saavat edelliset puhejaksot tulkatuiksi. Sen sijaan, kun kuormitusta lisätään, eli tehtävänä on samanaikaisesti kääntää sanoja ja päivittää luokkien viimeisiä sanoja, simultaanit näyttäisivät

olevan konsekutiiveja taitavampia. Mikä myös vastaa tarkkaavaisuuden jakamista usean eri prosessin kesken ja sen aiheuttamaa kuormitusta simultaanitulkkauksessa.

Muutkin selitykset ovat kuitenkin mahdollisia; koehenkilöitä on testattu vielä niin vähän. Pitäisi saada mukaan enemmän niitä, jotka tulkkaavat lähes yksinomaan konsekutiivia tai vastaavasti simultaania. Molempia tulkkauslajeja lähes fifty-fifty tekevät saattavat hämärtää tuloksia, vaikka mielelläni toki heidätkin otan koehenkilöiksi: eihän sitä koskaan tiedä!

Tekstin muististapalautus

Toinen tuoreimman koevaiheen koe on tuttu niille tulkeille, jotka ovat osallistuneet tutkimuksiini vajaan kymmenen vuotta sitten. Koe muistuttaa konsekutiivista tulkkaustilannetta. Siinä esitetään sopivanpituisen puhuttu teksti, joka on jaettu eripituisiin puhejaksoihin. Jokaisen puhejakson jälkeen tehtävänä on palauttaa ääneen se, minkä muistaa. Ainut poikkeus aitoon tulkkaustilanteeseen on, että tässä ei tulkata, vaan toistetaan suomea suomeksi.

Koe pisteytetään kahdella tavalla: juonipisteet ja merkitykselliset yksiköt. Juonipisteet mittaavat sitä, miten hyvin punainen lanka säilyy puhejaksosta toiseen, kun taas merkitykselliset yksiköt mittaavat enemmän sitä, miten hyvin myös yksityiskohtia muistetaan.

Vastoin ennako-odotuksia simultaanitulkit näyttäisivät olevan taitavampia kuin konsekutiivitulkit molempien mittaustapojen mukaan, vaikkakin juonipisteiden mukaan mitattuna heidän etumatkansa konsekutiiveihin on hyvin pieni. Jos todella kokeneita ja taitavia konsekutiivitulkkereita olisi osallistujien joukossa enemmän, tilanne saattaisi muuttua varsin kiinnostavaksi. Ehkä konsekutiivitulkit pystyvät simultaaneja paremmin kuljettamaan juonta pitkienkin puhejaksojen aikana ja puhejaksosta toiseen, mutta simultaanitulkit ovat parempia yksityiskohtien mielessäpitämisessä. Tähänastiset tulokset eivät tätä kuitenkaan vielä osoita.

Tästä koevaiheesta on tarkoitus tulla väitöskirjani neljäs ja viimeinen tutkimusartikkeli ja sitä varten olisi äärettömän tärkeää, että vielä useampi tulkkari innostuisi asiasta ja tulisi koehenkilöksi. Kaikenlaisia tulkkeja tarvitaan. Jotta voisin raportoida tulokset jossain arvostetussa kansainvälisessä julkaisussa, tarvitsisin vielä 5-8 koehenkilöä lisää. Niinpä toivonkin hartaasti, että lisää tulkkeja ilmoittautuu mukaan. Tässä vielä kutsukirjeet sekä aikaisemmin kokeisiin osallistuneille että ensikertalaisille:

http://www.muistikuisti.net/tutkimus/Kutsu_tulkeille_viimeksi_osallistuneet.pdf

http://www.muistikuisti.net/tutkimus/Kutsu_tulkeille_ensikertalaiset.pdf

Linkkejä saa vapaasti levittää kaikille, joiden kuvittelet olevan kiinnostunut osallistumaan 😊.

Lämpimin tulkkiterveisin

Sinikka

sinikka.hiltunen@muistikuisti.net